

سیمای روح در قرآن

نگارش:

علی کریم بحرامملکی

سید شهرام صدرالاسلامی

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

- سوزنا : کریمپور فراملکی، علی، ۱۳۲۷
- عنوان و نام پدیدآور : روح از منظر قرآن کریم / نگارش: عیسی کریمپور فراملکی؛ سیدشهرام عبدالانسانی
- متنحات نشر : تهران : انتشارات ادناه، ۱۳۸۳
- متنحات طبعی : ۲۰۰ ص
- شابک : 978-964-65-006-5
- وضعیت فهرست نویسی : فہب
- یادداشت : کتابنامه ص [۳۵۱] ۲۰۲۰ ص ۱۰۰ - صورت زمین‌نویسی
- موضوع : روح -- جنبہ‌های قرآنی
Qur'anic teaching -- Soul
روح -- احادیث
Soul -- Hadiths
- شلسله افروده : سفرالانسانی، شهرام، ۱۳۵۶
- زده بندی کنگره : ۱-۲BP / ۱
- زده بندی دیوبند : ۱۵۹/۲۹۷
- شماره کتابشناسی ملی : ۹۶۹۳۳۴۰
- اطلاعات رکورد کتابشناسی : فہب

انتشارات ادباء

قم/خ ایت ا... مرعشی نجفی / پاساژ قدس / حلیقه بالا

پلاک ۱۸۸ / نشر ادباء / صدرا لادبانی

odaba_publication1388@yahoo.com

تلفن: ۳۷۴۴۶۸۴ - ۳۷۴۲۰۲۹ فاکس: ۳۷۴۰۴۸۰

سیمای روح در قرآن

ناشر: ادباء

مؤلف: سید کریم پور قراملکی

سید بهرام صدرا لادبانی

ترجمه: چاپ: امیر

شمارگان: ۱ نسخه

سال چاپ: ۱۳۰۳ هـ. ش

چاپ: امیر

صحافی: حیدری

لیتوگرافی: اهل بیت

قطع و تعداد صفحات: رقعی / ۳۶۰ صفحه

شابک: ۵ - ۵۶ - ۶۴۶۴ - ۶۰۰ - ۹۷۸

قیمت: ۱۸۰۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است

این کتاب با کاغذ حمایتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ایران به چاپ رسیده است

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱۱
فصل اول: مفاهیم و کلیات	۱۵
۱. مقدمه	۱۷
۲. اهمیت و ضرورت بحث از روح انسانی	۱۸
۳. معنای انسانی روح	۲۱
۴. ترک ارتباط انسان از روح و بدن	۲۳
۵. کیفیت رابطه روح و نفس	۲۵
۶. کیفیت رابطه روح و بدن	۳۱
الف- نقش بدن بر روح	۳۱
ب- نوع تعامل روح و بدن	۳۳
فصل دوم: اوصاف و خصوصیات عمومی روح	۴۱
مقدمه	۴۳
۱. مجرد و غیر مادی	۴۳
۲. اصالت و استقلال	۴۹
۳. تمایز وجودی	۵۱
۴. جلا و صافی اولیه	۵۶
۵. تفاوت پذیری	۵۷
۶. پذیرنده اوصاف متفاوت	۵۹
الف- آیات قرآنی در دلالت بر تغییر پذیری روح	۶۷
ب- احادیث منقول در دلالت بر روح سالم و غیر سالم	۷۰
۷. فناء ناپذیری	۷۱

۷۳	.....	۸. جهت دهنده اعضا
۷۵	.....	۹. حیات آفرینی
۷۷	.....	۱۰. قدرت بخشی به اعضا
۷۹	.....	۱۱. انبساط پذیری
۸۲	.....	۱۲. قابلیت روشنی و خاموشی
۸۴	.....	۱۳. پشتیبان انسان در سختی‌ها
۸۹	.....	۱۴. شخصیت ساز
۹۶	.....	۱۵. عشق ورزی و دلبستگی
۱۰۰	.....	۱۶. مخاصب دعوت الهی
۱۰۱	.....	۱۷. غذای متناسب به خود
۱۰۴	.....	۱۸. کمال پذیری
۱۱۱	.....	فصل سوم: اوصاف و خصوصیات روح دنیوی
۱۱۳	.....	مقدمه
۱۱۳	.....	الف- اوصاف عمومی روح در دنیا
۱۱۴	.....	۱. عجول بودن
۱۱۹	.....	۲. رنجور بودن
۱۲۲	.....	۳. ناشکری و ناامیدواری
۱۲۵	.....	۴. دوست یاب و قرین خواه
۱۲۹	.....	۵. مجادله‌گر
۱۳۲	.....	ب- اوصاف روح مومن در دنیا
۱۳۲	.....	۱. عاشق خدمت به خدا
۱۳۴	.....	۲. عاشق خدمت به خلق الله
۱۳۶	.....	۳. ستم‌دیده و ظلم ستیز
۱۳۹	.....	۴. اراده قوی و عزم نیرومند

۱۴۳	..... گوش سپاری
۱۴۷	..... خوشبخت انگاری
۱۵۲	..... مقتدر و با عزت
۱۵۴	..... ۱. حسن ظن به خداوند
۱۵۴	..... ۹. شعله‌ور با عشق به خداوند
۱۶۰	..... راهکارهای شعله‌ور شدن روح در زندگی
۱۶۰	..... ۱. برقراری ارتباط با افراد مومن
۱۶۳	..... ۲. تکریم و تعظیم شعائر الهی
۱۶۸	..... ۳. میل‌گرایی در حیات
۱۷۰	..... ۴. در بیان زندگی خداوند
۱۷۲	..... ۵. پایبندی قوی به دین
۱۷۴	..... ۶. خوف از خداوند
۱۷۷	..... ۷. سبقت در انجام عمل صالح
۱۷۹	..... ج- اوصاف روح غیر مومن
۱۷۹	..... ۱. تنهایی خانمان سوز
۱۸۲	..... ۲. نفهمی فوق العاده
۱۸۶	..... ۳. بی اعتمادی رنج آور
۱۹۱	..... ۴. کوچک شماری خداوند
۱۹۲	..... ۵. خودپسندی و خودخواهی
۱۹۷	..... فصل چهارم: اوصاف و خصوصیات روح برزخی
۱۹۹	..... مقدمه
۲۰۰	..... دلایل قرآنی روح برزخی
۲۰۰	..... الف- آیه ۱۰۰ سوره مومنون
۲۰۱	..... ب- آیه ۵۵ سوره روم

ج- آیه ۱۸۵ سوره آل عمران.....	۲۰۲
د- آیه ۴۶ سوره غافر.....	۲۰۳
دلایل روایی روح برزخی.....	۲۰۴
ویژگی‌های روح مومن در عالم برزخ.....	۲۰۶
۱. آرزومند سعادت انسان‌های دنیوی.....	۲۰۶
۲. خوشحال و با نشاط از وضعیت خود.....	۲۰۸
۳. خروج از حیطه زمان و مکان دنیوی.....	۲۱۰
۴. زندگی در حالت‌های بسیار خوش.....	۲۱۳
۵. تکامل و ارتقاء پذیری.....	۲۱۵
ویژگی‌های روح غیر مومن در عالم برزخ.....	۲۲۲
۱. رزق برگشت دوباره به دنیا.....	۲۲۲
۲. راه نردبان به دنبال یافتن شقیع.....	۲۲۶
۳. زندگی در عالم بسیار سخت.....	۲۲۷
۴. پاسخگو بودن بر ابراء ال خود.....	۲۲۸
فصل پنجم: اوصاف و خصوصیات روح اخروی.....	۲۳۳
مقدمه.....	۲۳۵
ویژگی‌های روح در عالم آخرت.....	۲۳۵
۱. حضور با بدن متناسب.....	۲۳۵
۲. حیات ماندگار.....	۲۳۸
۳. دارای قدرت شناخت فوق العاده.....	۲۴۰
۴. قدرت فوق العاده روح.....	۲۴۵
۵. احساس لذت‌ها و آلم‌های حسی و غیر حسی.....	۲۴۷
۶. نسبی بودن فعالیت‌های روح با اعضای بدنی.....	۲۵۱
فصل ششم: آثار و پیامدهای مثبت روح سالم در دنیا.....	۲۵۳

۲۵۵	..... مقدمه
۲۵۷	..... ۱. مهرورزی
۲۵۷	..... ۱-۱. بی‌تأثیری عبادت بدون مهرورزی
۲۶۰	..... ۲-۱. پایداری جامعه با مهرورزی
۲۶۳	..... ۳-۱. مجوز ورود به بهشت
۲۶۵	..... ۴-۱. معیت خداوند با انسان‌های مهرورز
۲۶۷	..... ۲. خشم به‌جا و لازم
۲۶۸	..... ۱-۱. انواع خشم مقبول در قرآن
۲۷۵	..... ۲-۱. خشم نایجا در قرآن
۲۸۱	..... ۳. گذشت مردم به‌جا
۲۸۳	..... ۳-۱. مضرت بیهوشی لازم
۲۹۳	..... ۴. دل بستگی به خدمت خداوند
۲۹۴	..... ۴-۱. امیدواری در همه حال
۲۹۷	..... ۴-۲. امید محوری به شایسته‌ها
۲۹۹	..... ۴-۳. امید بستن صحیح
۳۰۲	..... ۵. بلند همتی در خدمت به دین و مردم
۳۰۷	..... ۶. التزام نظری و عملی به شریعت
۳۱۰	..... ۷. پایبندی به خداوند در حیات
۳۱۹	..... فصل هفتم: آثار و پیامدهای منفی روح ناسالم در دنیا
۳۲۱	..... ۱. واژگونی قوه تشخیص
۳۲۶	..... ۲. تعصب و نخوت نكوهیده
۳۲۷	..... ۲. حاکمیت چهره نفاق و ضعف ایمان
۳۳۰	..... ۳. تبدیل و تحریف دین
۳۳۱	..... ۴. تزریق ناامیدی و ترس از دشمن به جامعه

۳۳۴	..... طمع در انجام گناه و اشاعه آن در جامعه
۳۳۷	..... فصل هشتم: راهکارهای تقویت و تزکیه روح
۳۳۹	..... مقدمه
۳۳۹	..... ۱. عبادت کردن خداوند
۳۴۲	..... ۲. کنار گذاشتن شک
۳۴۴	..... ۳. صبر و تحمل در کارها
۳۴۶	..... ۴. شکرگزاری بر نعمت
۳۴۸	..... ریلایت و روزهداری
۳۵۰	..... ۴. خلاص و سالم سازی نیت
۳۵۱	..... فهرست منابع

پیشگفتار

شناخت «روح»، از جمله موضوعات پژوهشی مهمی است که از روزگار کهن تا به امروز، در بین محققان و صاحب نظران ادامه داشته و هنوز هم، استمرار دارد. در زمان پیامبر گرامی اسلام هم، بت پرستان آن زمان، خواستند با یکی از سخت‌ترین مسائل، ادعای پیامبری ایشان را به چالش بکشانند. خداوند در سوره اسراء: «وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا؛ و از تو درباره «روح» سؤال می‌کنند، بگو: «روح از فرمان پروردگار من است؛ و جز اندکی از دانش، به شما داده نشده است!» بیان می‌کند که مردم معاصر پیامبر گرامی اسلام، به صورت مستمر در پاره روح، می‌خواهند از آن حضرت پرسش کنند. از اینجا، معلوم می‌شود که روح برای آن مردم هم شبیه مردمان بعثت، محل بحث و گفتگو بوده است. زیرا برای همه انسان‌ها، این سؤال مطرح است که پدیده‌های روحی مانند عشق، نفرت، خشم، ابتکار، حافظه و غیره، محصول فعالیت‌های فیزیکی و شیمیایی مغز است یا اثر چیز دیگری است که در بدن انسان وجود دارد؟

از باب مثال، همانگونه که زیر زبان، منافذی وجود دارد که با مشاهده نوع غذا، از خود ترشحات و بزاق‌هایی ایجاد می‌کنند. مغز و اعصاب نیز، با مشاهده پدیده‌هایی از خود، عشق و نفرت تولید می‌کنند. بنابراین، محبت و مودت و کینه نیز همانند بزاق‌های موجود در زبان هستند؟ جواب اجمالی آن از منظر آیات قرآن کریم، این است که بله، در وجود انسان، موجودی به نام روح یا روان هست که همه آن پدیده‌های روحی، محصول این وجود

ارزشمند و ذی قیمت به شمار می‌آیند به طوری که با فقدان آن، آثار آن هم از بین خواهد رفت. در واقع، مغز و اعصاب آدمی، وسیله و ابزار روح در فعالیت‌های روحی و تحقق پدیده‌های روان انسان به شمار می‌آیند. چنانچه، عینک وسیله برای آدمی در دیدن اشیاء دور یا نزدیک است و همانگونه که این، خود انسان است که می‌بیند نه اینکه عینک ببیند در روح ظهور و بروز پدیده‌های روحی هم، اعصاب وسیله هستند نه اینکه خودشان صاحب و ظاهر کننده فعلیت‌های روحی باشند، لذا در صورتی که خود اعصاب، ایجاد کننده نیروی ... باشند. پس، چرا اعضای دیگر، چنین کاری را نمی‌توانند و فقط اعصاب، مبدء را این کار است؟. از اینجا، معلوم می‌شود که تمرکز روح، بیشتر در محل اعصاب قرار دارد و این، اعصاب است که وجود روح را در اندازه بیشتر در خود پذیرایی باشند.

توسط نگارنده، با مطالعه تفسیر قرآن و تفاسیر نوشته شده توسط مفسران و قرآن پژوهان قدیم و معاصر در باب روح انسان، یادداشت‌هایی را در باره روح انسان و اوصاف و خصوصیات آن در عالم سه گانه: دنیا، برزخ و آخرت و نیز، آثار مثبت و منفی روح سالم و مسالم و هم، راهکارهای تقویت روح آماده گردید.

اثر کنونی، عهده‌دار تبیین موارد فوق در هشت فصل با عناوین ذیل

است:

فصل اول، تحت عنوان «کلیات و مفهوم شناسی» و فصل دوم، معنون به «اوصاف و خصوصیات کلی روح» و فصل سوم، عنوان «اوصاف و

خصوصیات روح دنیوی» را در بردارد و فصل چهارم، مربوط به تبیین «اوصاف و خصوصیات روح برزخی» و فصل پنجم، مرتبط به مقوله «صفات و خصوصیات روح اخروی» و فصل ششم، در ارتباط با موضوع «پیامدهای مثبت روح سالم» و فصل هفتم در باره «پیامدهای منفی روح ناسالم» و در نهایت، فصل هشتم، به مسئله «راهکارهای تقویت و تزکیه روح» اختصاص دارد.

نگارنده امید دارد که مطالب بیان شده، برای خوانندگان مفید فایده باشد و شناخت قرآن، آنها را در باره روح انسان افزایش بدهد. انتظار می‌رود، اگر در مراحل خواندن، به مطلبی برخوردند که در رابطه با آن، انتقادی یا پیشنهادی داشتند، از بیان آن معذرت می‌نمایند. به طور قطع، مطالب ذکر شده در این اثر، حاصل زحمات به جا مانده از آثار متقدمین و معاصرین است که گاهی هم، برآمده از ذهن قاصر نگارنده، سطور است.

ختمه سخن، از خداوند منان مسئلت می‌شود نوشته کنونی را، به عنوان ذخیره مقبول برای روزی که همه دنبال اعمال صالحه خود می‌گردند قرار بدهد تا اسباب سکونت، در بهشت و رهایی، از آتش جهنم فراهم شود. ان شاء الله رب العالمین و آمین.

خرداد ماه سال ۱۴۰۳ شمسی، مصادف با ماه ذیحجه سال ۱۴۴۵ هجری

قمری

علی کریمپور قراملکی

عضو هیات علمی جامعه المصطفی العالمیه، گروه علوم قرآن